

KUNNAN TÄRKEIN PÖYTÄ ON LASTEN RUOKAPÖYTÄ.

RUOKAILUA
Lapset
KEHITTÄMÄSSÄ

no. 5(7)

RUOKAKUNNAN TYÖKALUT & TOIMINTAMALLIT

MIKÄ?

Lapset ruokailua kehittämässä -toimintamallissa ruokakasvatusta ja päiväkodin ruokailua kehitetään yhdessä lasten kanssa, lapsilähtöisin menetelmin osana kokonaisvaltaista ruokakasvatusta. Toimintamalli pohjautuu muotoiluajattelun (Design Thinking) ja lapsen osallisuuden huomioivan kokonaisvaltaisen varhaispedagogiikan periaatteille.

MIKSI?

Lapsetkin ovat kuntalaisia! Varhaiskasvatuksen ruokailua määrittelevät erilaiset säädökset, suositukset ja ohjeet, joiden mukaan lapsilla on oikeus osallisuuteen, heille on taattava mahdollisuus ilmaista näkemyksensä itseään koskevissa asioissa ja ne on otettava huomioon (YK Lapsen oikeuksien sopimus 1989, Artikla 12).

Lasten ruokakasvatusta ja päiväkodin ruokailutilanteita tarkastellaan usein aikuislähtöisesti, toiminnan järjestämisen tehokkuuden ja sujuvuuden sekä työvuorojen suunnittelun ohjaamina. Toimintakulttuurin havainnoinnissa ja kehittämisessä lasten ääni ja näkökulma jäävät usein pimentoon.

Lasten osallisuus on vahvaa silloin, kun lapset ovat mukana koko ideointi-, suunnittelu- ja toteutusprosessissa, ja kun päätösten vaikutuspiiri ulottuu koko yhteisöön ja on ajallisesti pitkäkestoista.

KENELLE?

Toimintamalli on työväline varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Kehittämisprosessi toteutetaan yhdessä lasten kanssa. Tarvittaessa mukaan kutsutaan ruokapalvelu, vanhemmat, varhaiskasvatuksen johtaja tai muita tahoja kehittämiskohteen mukaan. Prosessin antia voidaan esitellä muille esim. Kunnan pyöreä pöytä tilaisuudessa (ks. **Ruokakasvatuksen pyöreä pöytä** -toimintamalli).

Lasten ääni saadaan näkyväksi lapsilähtöisin menetelmin ja se toimii kehittämiskohteiden perustana.

Lasten osallisuus ruokakasvatuksen kehittämisessä motivoi lapsia yhteistoiminnallisuuteen ja vahvistaa oppimista.

Kehittämisprosessi laajenee ruokakasvatuksen eri ulottuvuuksille luontevasti osana kokonaisvaltaista pedagogiikkaa.

”Lapset toivat esiin aivan eri asioita, kuin mitä etukäteen odotimme.”

”Tarinallisuus auttaa – se on edellytys toteutumiselle! Lapset innostuivat aiheesta kovasti.”

”Olemme käyneet lasten kanssa ruokailujamme läpi mm. keskustelemalla, piirtämällä, havainnoimalla ja valokuvaamalla.”

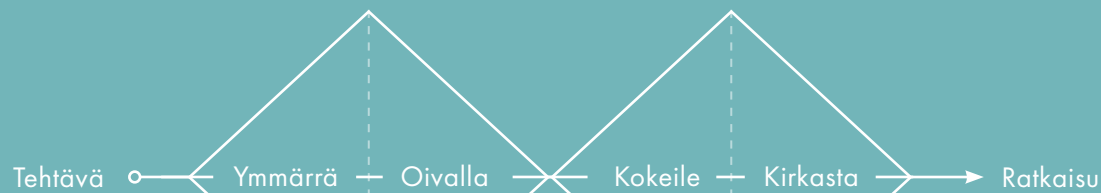
”Mieluisat paikat ruokailussa” levisi myös muuhun, kuvattiin ruokailukaveritkin!”

”Kun antaa tilaa lasten tulkinnoille, löytyy uusia näkökulmia. Lapset todella huomasivat, että nyt heidän ajatuksilleen on tilaa.”

”Lapset harjoittelivat kertomaan oman ajatuksensa, ei sitä, mitä arveli muiden haluavan kuulla.”

”Lapset jatkoivat ruokailuun liittyviä pohdintoja kotonakin.”

MITEN?

VIRITTÄYDY

Lapset virittäytyvät tutkijoiksi: kuvataan lapsille tarinoiden avulla ruokailutilanteeseen liittyvä haaste.

TUTKI

Pyritään ymmärtämään ruokailutilannetta ja sen vaiheita erilaisia havainnoinnin ja dokumentoinnin menetelmiä apuna käyttäen (kuvat, piirroksot, sadutus ym.).

Tarkastellaan yhdessä kerättyä aineistoa niin, että lasten ääni, tunteet ja kokemukset ruokailun mielisistä ja ei mielisistä kohdista tulevat aidosti esiin. Tavoitteena on tunnistaa jokin ruokailun kehittämisen kohde lasten kanssa yhdessä. Aikuisten tulisi malittaa siirtää omat näkemyksensä ja oletuksensa hetkeksi taka-alalle, jotta lasten kokemus pääsee aidosti esiin.

KEHITÄ

Ideoidaan ja kokeillaan lasten kanssa eri ratkaisuehdotuksia tunnistettuun haasteeseen. Kokeilujen kautta saadaan käsitys siitä, mikä/mitkä asiat toimivat – ja mitkä ei – ja mitä voidaan toteuttaa varsinaisessa toteutettavassa ratkaisussa.

TOTEUTA

Kokeilusta saatujen oppien perusteella pyritään toteuttamaan ratkaisu käytännössä. Muutosten toteuttamisessa voidaan hyödyntää tarvittaessa ruokakasvatuksen eri menetelmiä. Lapset saavat kokemuksen toimijuudesta, osallisuudesta ja kokevat pääsevänsä vaikuttamaan aidosti heitä koskeviin asioihin.

ESIMERKKI

Olli-nalle lähetti lapsille viestin ja pyysi lapsilta tietoa siitä, kuinka ruokailu päiväkodissa toteutuu.

Lapset tutkivat ja dokumentoivat valokuvaten, piirtäen ja kertoen, ruokailua siirtymistä aina ruokailuun ja ruokailukavereihin saakka. Kuvista muodostettiin ruokailupolku, jonka lapset esittelivät Olli-nalle. Kuvan ja piirrosten avulla "aukesi lapsen sanainen arkkukin", jolloin kaikkien äänet, myös ne hiljaisetkin, saatiin esiin. Lapset kertoivat asioita myös kotona.

Lasten kanssa valittiin pöytiin liinat ja servetit, lapset otettiin vahvemmin mukaan ruokailun järjestelyihin (ruokakärryn haku, kattaminen, tiskikoneen tyhjennys). Ruokailun aloitusta porrastettiin ja se jaettiin eri tiloihin. Näin odottelut vähenivät ja ruokailuun käytetään vähemmän aikaa kuin ennen. Vapautunut aika voidaan käyttää leikkeihin. Ruokailut ovat rauhallisia ja tila viihtyisä. "Tämähän on melkein niin kuin mummolassa syötäisiin" (5v. poika). Pienryhmäruokailu vakiintui päiväkodin käytännöksi.

Huomioitiin mieluisat paikat ruokailussa ja pohdittiin, miten lasten mielestä ruokailusta tulisi mukavampi. Ruokailusta haluttiin rauhallisempi. Yhteiseksi kehittämisen kohteeksi nousi odottelujen välttäminen. Lapset halusivat ruokailutilaan myös viihtyisyyttä ja vapautta vaihdella ruokailupaikkaa.

RUOKA
KUNTA

Ruokailua ja terveyttä

TULEVAISUUDEN
KUNTAPÄÄTTÄJIEN
HYVINVOINTIA
TUKESSA.

www.ruokakunta.com

"Ruokakunnan työkalut ja toimintamallit" on sarja käytäntöjä ja toimintamalleja, joita kunnat voivat hyödyntää oman ruokakasvatustyönsä suunnittelemisessa ja kehittämisessä.

Mallit on luotu Ruokakunta-hankkeen aikana ja niitä on kehitetty kolmessa eri maakunnassa toteutettujen kokeilujen, oppien ja kokemusten pohjalta.

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

neuvokas
perhe

 KIRNU
KREATIIV

Julkaisu on toteutettu terveyden edistämisen määrärahalta (STM).